

POSUDEK

vedoucí na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Zuzana Karchňáková

Téma práce: Morální vyvážanost a šikana školních dětí

Autorka, Zuzana Karchňáková, se ve své výzkumně pojaté bakalářské práci zaměřila na zkoumání mechanismu A. Bandury morálního vyvazování (*moral disengagement*). Autorka se rozhodla zjistit, v jaké míře se tento nevědomý obranný mechanismus projevuje u protagonistů šikany, a zároveň sledovala i jeho vývoj z hlediska pohlaví a věku dětí. Publikované výzkumné studie této oblasti, realizované na české populaci, zatím chybí. Bakalářská práce se tak zaměřuje na společensky vysoce významnou sociálně psychologickou oblast.

Bakalářská práce je strukturována do dvou celků, teoretického a empirického. Teoretická část sestává z pěti hlavních kapitol, v nichž autorka předkládá výklad nejznámějších teorií morálního vývoje (kap. 1), principy ego-obranných mechanismů, teorii kognitivní disonance a jejich vztah k šikaně (kap. 2), typologii agrese a agresorů (kap. 3), definici šikany a zákonitosti její progresu uvnitř skupiny (kap. 4) a Bandurův koncept morálního vyvazování (kap. 5).

Ve výzkumné části autorka oslovila žáky čtvrtých a šestých ročníků ZŠ, jimž zadala dotazník *Názory na šikanu*, určený k měření morální vyvážanosti autorů S. Hymel a kol., který byl pro českou dětskou populaci adaptovaný výzkumným týmem P. Řičana, dále Olweusův sebesposuzovací dotazník určený k identifikaci aktérů v šikaně (*Olweus Bully/Victim Questionnaire*). Autorka formulovala tři hypotézy týkající se míry morální vyvážanosti: (1) z hlediska aktérství v šikaně, (2) věku a (3) pohlaví žáků. Výsledky vyhodnotila kombinací několika statistických metod. Pomocí faktorové analýzy byla nejprve vyhodnocena data z dotazníku *Názory na šikanu*. Třífaktorová struktura pak byla pomocí multivariační analýzy variance (MANOVA) analyzována z hlediska věku a pohlaví. Následně byly vyhodnoceny interkorelační vztahy mezi třemi faktory a jednotlivými rolemi v šikaně.

Teoretická část bakalářské práce je vhodně strukturovaná. Autorka vychází spíše z české literatury, text však není pouhým opisem notoricky známých poznatků o šikaně. Autorka poměrně čtivě a věcně správně prezentuje výklad základní terminologie i výchozích teorií. Nesmírně zajímavé a cenné poznatky ovšem přináší výsledky výzkumu: Byl potvrzen vztah morálního vyvazování se všemi třemi sledovanými nezávislými proměnnými. Úroveň textu této části práce je však již poněkud slabší. Na některých místech se objevují nepřiliš jasné formulace, interpretace výsledků korelační analýzy (s. 40-41) je zmatená a nepřesná. Podobně též formulace v závěru práce: „...někteří agresoři mají morální vyvážanost a je třeba ji řešit“ naznačuje, že autorka nepřesně porozuměla výskytu, resp. rozložení většiny psychologických kvalit v populaci a principu jejich měření (zpravidla se různé zkoumané kvality vyskytují u většiny příslušníků běžné populace, ale ve velmi různé míře. Oba dotazníky sledovaly převážně kontinuální proměnné, tedy míru, v jaké se určitá vlastnost u respondentů vyskytuje. Ani v případě morální vyvážanosti nelze zjednodušeně říci, že permissivní postoje k šikaně někteří lidé zastávají a jiní nikoli.)

Předložená bakalářská práce splňuje předepsané požadavky. Autorka ve svém výzkumu dospívá k nesporně zajímavým a cenným nálezům. Vzhledem k výše uvedeným drobným nejasnostem navrhuji její hodnocení známkou:

„velmi dobře“

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 6. 8. 2014